

مانگی رهمهزان

فەزىلەكانى ، حوكىمەكانى ، ئادابەكانى

بە كورتى و پۇختى

لە بلاۆکراوهكانى

مالپەرى بەھەشت و وەلەمەكان

baΛ.org

walamakan.com

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيْمِ

إِنَّ الْحَمْدَ لِلّٰهِ نَحْمَدُهُ ، وَنَسْتَعِينُهُ ، وَنَعُوذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُورِ أَنْفُسِنَا ، وَمِنْ سَيِّئَاتِ أَعْمَالِنَا ، مَنْ يَهْدِهِ اللّٰهُ ؛ فَلَا مُضِلٌّ لَهُ ، وَمَنْ يُضْلِلُ ؛ فَلَا هَادِيَ لَهُ ... وَأَشْهُدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللّٰهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ ... وَأَشْهُدُ أَنَّ مُحَمَّداً عَبْدُهُ ، وَرَسُولُهُ ... أَمَّا بَعْدُ :

بە بۆنەی ھاتنى مانگى پىرۇزى رەمەزانەوە وە كو ستافى مالپەرى وەلامە كان
بە كورتى ((فهْزَل و حُوكْم و ئادابه کانی مانگى رەمەزان)) تان لەم نامىلىكە يەدا
پىشىكەش دەكەين بە هيواى ئەوهى سودمهند بى بۆ سەرجەم موسىمانان و
خويىنەران .

ستافى مالپەرى وەلامە كان

----- فهزل و حوكم و ئادابه کانى مانگى رەممەزان بە پۇختى -----

يەكەم: ماناي رۆزۈو لەرپۈرى زمانەوانى و شەرعىيەوە

- رۆزۈو لە زمانەوانىيەوە :

واتە : خۆگۈرنەوە .

- رۆزۈو لە شەرەدا:

(ا) بريتىيە لە خۆ گىرنەوەيەكى تايىەت : كەئەويش خۆ گىرنەوەيە لە خواردن و خواردنەوە ، وجىماع كىردىن لە سېيىدەوە تاوه كو مەغىرېب و لە گەل ھەبوونى نىيەت بەھەي كەبەرۆزۇ دەبىت

دووچىم : فهزل و پاداشت و تايىەت مەندىيەكىنى رۆزۈو

بىيگومان رۆزۈو چەند رېز و فهزل و تايىەت مەندىيەكى ھەيە ، لەوانە :

١- رۆزۈو يەكىكە لەو كردىوانەي كەخودا پەيمانى داوه بەھۆيەوە لە خاوهندە كەي خوش بىت و پاداشتىيىكى گەورەيى بىداتەوە .

٢- رۆزۈو خىرىيەكى گەورەيە بۆ موسۇلمان گەر بىزانىت .

٣- رۆزۈو ھۆكارييەكە لە ھۆكاريە كانى بە دەست ھىنانى تەقوا و خۆ پارىزى

٤- رۆزۈو پارىزەرە ، و مرۆڤى موسۇلمان خۆي پىن دەپارىزىت لەئاگر .

٥- رۆزۈو پارىزەرەي مرۆڤە لە شەھەوات و ئارەزووە كان .

٦- بەرۆزۈو بۇونى يەك رۆز لەپىنناو خوادا حەفتا سال مروف لەئاگرى دۆزەخ دوور

دەخاتەوە

----- فهزل و حکم و ئادابه کانی مانگی رهمه زان به پوختی -----

٧- به رُقْرُزو و بُونی یه ک رُقْرُز له پینا و خوادا به قه دووری نیوان ئاسمان وزه وی مرفق
له ئاگری دۆزخ دوور دەختا وە .

۸- رُقْرُزو و ئامۇزگارى پىيغەمبەرە صلى الله عليه وسلم، و ھاوشىّوهى نىيە

۹- رفژوو خاوهنه کهی له ده رگای ره یانه وه ده کاته ژووره وه بُو نیو به هه شت

۱۰- رفیع و دهبیته هوئی سرینه و هی تاوانه کان .

۱۱- پاداشتی رقزووانان پاداشتیکی دیاری نه کراوه :

۱۲- رُوْزِوْان دوو خوشی بُوهه يه :

۱۳- بونی ده می رۆژووان لەلای خوا له بونی میسک خۆشترە :

۱۴- رۆژوو وله‌گەل قورئانی پیرۆزدا دهبنه شهفاعةت کار بۆ خاوەنە کەيان لەرۆژى

دواستا۔

۱۵- رۆژوو دەبىتە ھۆى بەدەستەپەنانى چەند ژۇورىكى بەرزى لەنىيۇ بەھەشتدا .

----- فه‌زُل و حُوكَم و ئادابه کانی مانگى رەممەزان بە پوختى -----

سېيىم : سوود و قازانچەكانى رۇزۇو لەرۇوی شەرع و تەندروستىيەوھ

يەكەم : لە رۇي ئايىنېوه :

- * نەفسمان پاك رائەگرى و خۆيشمان ئەپارىزى و ئاگرى شەھوھت لە جەستەمان ئەكۈزىنېتىيەوھ، بە مەش لە ئەنجامدانى تاوانى گەورە ئەمانپارىزىت و تاوان كەمتر ئەكەين.
- * تۆۋى رەحمةت و بەزەيى لە هوش و ويژدان و دلەكانمان ئەنىزى و فيرى ئارامگىرنىمان ئەكەت.
- * واماڭ لىدەكەت هەرددەم ھەزارانمان لە ياد بىت و دەستى يارمەتىيان بۆ درىېز بکەين.
- * فيرى چاکە كارىيەمان ئەكەت و لە درق و دوو رووی و زمان پىسى ئەمان پارىزى.
- * فيرى لە خوا ترسان و خوا پەرسىتى راستەقىنەمان ئەكەت.
- * دلەكانمان نەرم ئەكا و گوئىيەكانمان رائەھىننى بۆ زىاتر گوئىگەتن لە قورئان و ئامۇزىگارى.
- * باشتىرين رېڭايە بۆ رىزگار بۇون لەتاوان.
- * لە پلانە ھەمېشەيىيەكانى شەيتان ئەمانپارىزى.
- * ھۆكارىيە بۆ چونە بەھەشت و لېخۇشبوونى پەروەردگار لېيەمان.

دووھم : لە رۇي تەندروستىيەوه :

جەستەمان لە چەندىن نەخۆشى ئەپارىزىت: ھەرۋەك دكتۆر (عبدالعزىز أحمىد) لە وتارىيەت دا ئەللىت: ((بە شىيوه يەكى زانستيانە دەركەوتوه كە رۇزۇو وەسىلەيە كى سروشىتى يە بۆ پاراستنى لەش لەھەندى دەرد و نەخۆشى، ئەمەش لەزىيانى يە كە يەكەى ئەو خەلکەدا

----- فهزل و حکم و ئادابه کانی مانگی رەمەزان بە پوختى -----
بەدی دە کریت)، هەروەھا لەپاش تاقیکردنەوەیە کى زۆر لە سەر ئاژەل و گیاندارانى تردا
دكتۆر (روجیة) گەیشته ئەم ئەنجامە: ئەو گیاندارانەی بۆ ماوەیە کى دیاريکرا و خواردن و
خواردنەوەيان لى قەدەغە بکريت بەرگرى و بەرنگاريان بۆ نەخۆشى زۆرتر دەبىت تا
لەپىش قەدەغە كردنە كە.

چوارەم : چاكە و تايىبه تەمەندىيە کانى مانگى رەمەزان

رەمەزان مانگى خىر و بەرەكەتە ، خواى پەرەردگار چەندىن چاكە و فەزلى

ئاشكرای پى بەخشىيە، ئەوهش ئەم شىوانەي خوارەوەيە :

١ - خواى گەورە قورئانە پېرۇزە كەى ناردوتە خوارەوە:

٢ - شەيتانە کانى تىيدا كۆت و زنجير دەكرين .

٣ - دەرگا کانى دۆزەخ دادەخرين .

٤ - دەرگا کانى بەھەشت دەكرينەوە .

٥ - بۇونى شەوى قەدر (ليلە القدر) تىايىدا:

٦ - رەمەزان مانگى وەلامدانەوەي پارانەوە كان و رىزگار بۇونە لە ئاگر :

٧ - رەمەزان مانگى سرىينەوەي تاوانە كانە :

٨ - مانگى رەمەزان گەورە ترىينى كاتە كانە كە تىيدا خواى گەورە لە تاوانە كان دەبورىت :

٩ - گەيشتن بەمانگى رەمەزان و بەرۇز و بۇون تىايىدا دەبىتە هوى بەرز بۇونەوەي

پلهى كەسى باوهەردار :

١٠ - مال بەخشىن لەمانگى رەمەزاندا خىرى زۆر ترە لەمانگە كانى تر،

----- فهزل و حوكم و ئادابه کانى مانگى رەممەزان بە پوختى -----

پىنجەم : حوكىمى رۇزۇو گىرتى مانگى رەممەزان

رۇزۇو مانگى رەممەزان واجبه بەبەلگەي قورئان و فەرمۇودە و كۆدەنگى زانىيان لەسەر ھەموو موسولمانىيکى بالغى عاقلى ، و موقىم ، واتە : لەسەفەردا نەبىت ، وھىچ رېگرىيەك نەبىت لەبەرددەم بەرۇزۇو بۇونىدا ، وەك سورى مانگانە ، يان زەيستانى (مندال بۇون)

شەشم : هاتن و سابت بۇونى مانگى رەممەزان و كۆتايى ھاتنى

ھاتنى مانگى رەممەزان بەيەكىك لەم دوو شتە جىڭىر دەبىت :

- 1- بىنىنى مانگى رەممەزان ھەرچەند تەنها كەسىكىش بىنېبىتى بەمەرجىك راستگۇ وجىيى سىقە و عادل بىت .
- 2- تەواو كىرنى مانگى شەعبان ، واتە : ھەركە (٣٠) رۇز لەمانگى سەبان تەواو كرا ئەوا رەممەزانە ھەرچەندە مانگى رەممەزانىش نەبىنرا بىت .
وەھەروھا رەممەزان تەواو دەبىت بە :

- 1- يان بىنىنى مانگى شەوال ھەرچەندە دوو كەسى راستگۇ و جىيى سىقەش بن ، واتە : بۇ تەواو بۇونى مانگى رەممەزان پىيوىستە دوو كەسى راستگۇ شايەتى ئەوه بىدەن كە مانگى شەوالىان بىنیو .

- 2- ياخود تەواو كىرنى مانگى رەممەزان ، واتە : ھەركە (٣٠) رۇز لەرەممەزان تىپەرلى ئەوا تەواو دەبىت ھەرچەند مانگى شەوالىش نەبىنرا بىت

----- فهزل و حکم و ئادابه کانی مانگى رەممەزان بە پوختى -----

حەوتەم : جۆرەکانى رپۇزۇو

پرۇزۇو دەبىتە چوار بەشەوە ، بەم شىيەھەي لاي خوارەوە :

جۆرى يەكەم : رپۇزۇوی فەرز

ئەويش پۇزۇي مانگى رەممەزانە

جۆرى دووهەم : پۇزۇي واجب

كەئەويش كەفارەتە و بەھۆى كەفارەتى هەندى شتەوە مروقق بەرپۇزۇ دەبىت

جۆرى سىيەم : پۇزۇوی نەزر

ئەم جۆرە لەپۇزۇو واجب نى يە لەئەسلىدا بەلام مروقق خۆى لەسەر خۆى واجبى

دەكات .

جۆرى چوارەم : پۇزۇوی سوننەت

ھەشتم : شەرت و مەرجە کانى رۆژوو

شەرتە کانى واجب بۇونى رۆژوو شەش دانەن : رۆژوو واجبە لەسەر ھەموو
موسۇلمانىيکى بالغ ، وعاقىل ، بەتوانا ، لەمال بىت ، واتە : لەسەفەردا نەبىت ، يەكىك
لەرىيگەرييە کانى رۆژوو نەبىتە رىيگەر لەبەرەدم بەرۆژوو بۇونىدا وەڭ سورى مانگانە ، يان
زەيستانى (مندال بۇون)

نۆيەم : پايه و روکنە کانى رۆژوو

يىگومان رۆژوو دوو روکن و پايه يى هەيە كە لەسەرى بۇنياد دەنرىت ، بەم
شىوه يى لاي خوارەوه :

روکنى يە كەم : نىھەت ھىنان ، كە شوئىنى نىھەت دلە نەك زمان
روکنى دووەم : خۆ گەرنەوە لەھەموو ئەو شتانەي رۆژوو دەشكىن لەكتى باڭى
بەيانىيەوە تاوه كو ئاوا بۇونى خۆر

----- فهڙل و حوم و ئادابه کانی مانگی رهمه زان به پوختی -----

دهيم : ئهوانهى كه بويان هه يه به رُؤژوو نه بن له رهمه زاندا

ئهوانهى كه بويان هه يه به رُؤژوو نه بن له رهمه زاندا بريتىن له :

۱- رٽبوار (مسافر) :

۲- نه خوش :

۳- ئه و ئافره تانهى كه له بىنويىزدان يان له زهيسانيدان واته : خويىنى دواى مندال بعون

۴- پياو و ئافره تى به تەمەن :

۵- ئافره تى سك پپرو شيردهر :

۶- ئه و كەسەرى كه زورى لىدە كرىت رُؤژوو كەرى بشكىنيت :

۷- كەسييڭ پىيوىستى بهشكاندى رُؤژوو بىت بۇ ئەوهى كەسييڭ رِزگار بکات لە

مردن :

۸- كەسييڭ برسىتى و تىنويىتى زورى بۇ بىننېت بهشىوهك بترسىت زيانى پىن بگات

وبىرىت :

* * * * *

----- فهڙل و حوم و ئادابه کانی مانگی رهمه زان به پوختی -----

يانزهيم : به تالكه روهه کانی رُوژوو

زور شت هن پيوسيته رُوژووان لييان دور بکه ويته وه ، چونکه ئه گهر ئه و
شتانه له رُوژاني رهمه زان دا ئه نجام برات رُوژووه که ي به تال ده بيته وه و تاوانه کانی

زور ده بن ، ئه و شтанه ئه مانه ن :

۱ - خواردن و خواردنوه به ئه نقطه ست :

۲ - خورشانه وه ي به ئه نقطه ست

۳ - بي نويژي و زه يستانى

۴ - ده رزى ليدانىك مه به ست پىي خواردن پيدان بيت

۵ - جووت بون له گه ل خيزان دا :

۶ - ده رچونى مهنى به ئاره زوو ، جا به هئي ماچ كردنوه وه بيت ياخود به ده س ليدان ،

ياخود ده ستپه ر ،

۷ - نيه تى شكاندى رُوژوو ، هه ركه سېك نيه تى شكاندى رُوژوو بىنيت ئه وا

رُوژووه که ي ده شكيت ؛ چونکه نيءه يه كييکه له روکنه کانی رُوژوو

۸ : هه لگه رانه وه له دين و كافر بون :

* * * * *

----- فهزل و حوكم و ئادابه کانى مانگى رەممەزان بە پوختى -----

دوازهيم : مەرجەكانى ئەو شتانەي كەرۇزۇ دەشكىنن

مەرجە ئەو شتانەي كەرۇزۇ دەشكىنن جىگە سورى مانگانە خويىنى مندال

بۇون سى مەرجى تىدابى

مەرجى يە كەم : كەسە كە عىلەمى ھەبىت و بىانى رۇزۇ بەو شتە دەشكىت

مەرجى دووەم : دەبى لەبىرى بىت ولەبىرى نەچوبىت ، جا ئەگەر بەلەبىرچۈونەوە

شتىكى خوارد ئەوا رۇزۇ دەشكىنن كەي سەحىحە وھىچ كېشەي نى يە وقەزا كردنەوەي لەسەر نى

يە

مەرجى سىيەم : بەكەيفى خۆى خواردنەوە كە بخواتەوە وزۇرىلى نەكراپىت ، جا

ئەگەر بەزۇر ئەو شتەي پى كرا كەرۇزۇ دەشكىنن ، ئەوا رۇزۇ دەشكىنن كەي تەواوە وھىچ

كەفارەتىكى لەسەر نى يە .

----- فهڙل و حوم و ئادابه کانی مانگی رهمه زان به پوختي -----

سيانزهيم : قهدوغه کراوه کانی رُؤژوو

چهند شتىك هه يه پيويسن رُؤژووان لى ئى دوور بکه ويتە وە :

بزانه - ئەي بەندەي سەركە وتۇو بۆ گوييرايەلى پەروەردگار پايە بەرز - كە رُؤژووان
ئەو كەسە يە ئەندامە کانى بە رُؤژوو بن لە تاوان و زمانىشى لە درۆكردن و ووتەي پېر
پۈچ و نارەوا ، وە خۆشى بگريتە وە لە خواردن و خواردنە وە جووت بۇون لە گەل خىزانى ،
ئەگەر قسە يىشى كرد ووتەيەك نالى روشنىنەر رُؤژووه كەي بىت ، وە كرده وە يە كىش
ناكات رُؤژووه كەي بە تاڭ بکاتە وە .

چواردەيم : ئادابه سوننەتە کانى رُؤژوو

رُؤژوو كۆمەلېيك ئادابى هه يە كە سوننەتە موسىمانى رُؤژووان پارىزگارى لى
بکات و كرده وەي پى بکات بۆ ئەوهى پاداشت و خىرىيکى زۆرى دەست بکە ويت ئە و
ئادابانەش برىتىن لە :

- ١- پارشىپو كردن
- ٢- بەربانگ كردن
- ٣- زۆر خويىندى قورئان و زىكىر و دوعا كردن ، و نويىش كردن ، و خىر كردن ، و عومرە
كردن .
- ٤- كات نە كوشتن بە شتى بى سوود
- ٥- نويىشى تە را وىح لە گەل جە ماعە تدا
- ٦- خۆي برازىنېتە وە بە رەشتى سەلەف و پېشىنەن ،

----- فهڙل و حوم و ئادابه کانی مانگی رهمه زان به پوختى -----

٧- باش وايه بُوكه سى رُقْزووهوان گهر كه سىك جوينى پى دا بلىت : من به رُقْزووم

٨- شوکرى نيعمه تى خودا بكات له سهه ئه وهى خودا ته و فيقى داوه له سهه رُقْزوو

گرتن و کاري بُؤ ئاسان كردووه و گه ياندورو يه تى به رهمه زان

٩- سيواك كردن ، سيواك كردن له هه موو حاله تىكدا سوننه ته بُؤ كه سىك به رُقْزوو

بىت ياخودا

پانزهيم : ئه و شتانهى كه باش نين كه سى به رُقْزوو ئه نجاميان بادات

له و شتانهى كه باش نيءىه رُقْزووهوان ئه نجاميان بادات بريتن له :

١- زياده رهوي له ئاو له دههم ولوت و هردان :

٢- ماچ كردنى خىزان ، باش نيءىه بُؤ كه سىك كه ئاره زوى بجولىت ماچى خىزانى بكات

٣- دهست ليدان ، وباوش پيا كردن ، وئه و شتانهى كه ده بنه هوى جووت بون :

٤- قوت دانى به لغهم

٥- تام كردنى خواردن به بى ئه وهى پىيوىستى به تام كردنى هه بىت ،

٦- ويصال كردن كه ئه ويش نه شكاندى رُقْزووه و نه خواردنەوه ئ خواردن

و خواردنەوه يه بُؤ ماوهى دوو ياخود سى رُقْز

----- فهزل و حکم و ئادابه کانی مانگی رەمەزان بە پوختى -----

شانزهيم : ئەو شتانەي كە حەلّلە بۆ رۆژووان

١ - رۆژووان دەتوانى بە لەش گرانيه وە رۆژ بکاتە وە :

٢ - سيواك كردن :

٣ - ئاو رادانە ناو دەم و لووت :

٤ - ماچ كردن و دەست بازى بۆ رۆژووان :

٥ - تاقى كردنە وەي (تە حليل كردنى) خوين و دەرزى لى دانىك مە بهست لى ي

خواردن پىدان نە بىت

٦ - كەلەشاخ كردن (الحجامه) :

٧ - چىز (تام) كردنى خواردە مەنلى

بەلام ئەم كاره بە مەرجىك ئە بى خواردنە كەي نەپرواتە قورگە وە وە

٨ - كل (سورمه) كردن و قەترە و هاوشىيە كانى لەو شتانەي كە دە كرىتە چاوه وە :

٩ - ئاوى سارد كردن بە سەر سەردا و خۆشىردىن :

----- فهڙل و حوم و ئادابه کانی مانگی پهمه زان به پوختی -----

حهڦديهـم : قهـزا كـرـدـنهـوـهـ وـ فيـديـيـهـ رـوـڙـزوـوـ وـ كـهـفارـهـتـ

يهـكـهـمـ: ئـهـوانـهـيـ کـهـ قـهـزاـكـرـدـنهـوـهـيـانـ لـهـسـهـرهـ چـوارـ كـوـمهـلـنـ

۱- نـهـخـوـشـيـيـكـ کـهـ ئـومـيـيـدـيـ چـاـكـبـوـونـهـوـهـيـ هـهـبـيـ.

۲- گـهـشـتـيـارـ «ـموـسـافـيرـ»ـ.

۳- ئـافـرـهـتـيـيـكـ لـهـ بـيـنـوـيـشـيـداـ بـيـ.

۴- ئـافـرـهـتـيـيـكـ لـهـ زـهـيـسـتـانـيـداـ بـيـ.

دوـوهـمـ: ئـهـوانـهـيـ تـهـنـهـاـ فيـديـيـهـيـانـ لـهـسـهـرهـوـ،ـ قـهـزاـيـاـنـ لـهـسـهـرـ نـيـيـهـ پـيـنجـ كـوـمهـلـ

خـهـلـكـنـ:

۱- پـيـرـهـمـيـيـرـدـ .

۲- پـيـرـهـڙـنـ .

۳- ئـافـرـهـتـىـ حـامـيـلـهـ..

۴- ئـافـرـهـتـىـ شـيرـدهـرـ .

۵- نـهـخـوـشـىـ بـهـرـدـهـوـامـ.

سيـيـهـمـ كـهـفارـهـتـ

هـهـرـكـهـسـيـكـ لـهـ گـهـلـ خـيـزـانـيـداـ جـوـوتـ بـيـتـ لـهـ مـانـگـيـ پـهـمهـ زـانـداـ ،ـ ئـهـواـ چـوارـ شـتـىـ

لـهـسـهـرـ وـاجـبـ دـهـبـيـتـ :

۱- كـهـفارـهـتـ ،ـ كـهـئـهـوـيـشـ بـهـمـ شـيـوـهـيـيـهـ يـهـ :

۲- ئـازـادـكـرـدنـيـ بـهـنـدـهـيـيـهـ كـيـ باـوـهـرـدارـ ،ـ

----- فهزل و حوكم و ئادابه کانی مانگى رەممەزان بە پۇختى -----

ب- گەر بەندە نەبوو ئەوا پىيىستە دوو مانگ بەسەر يە كەوه بەرۋۇزۇو بىت

ج- جا ئە گەر نەي توانى دوو مانگ بەسەر يە كەوه بەرۋۇزۇو بىت ؛ ئەوا خواردنى

شەست هەزار دەدات

۲- بەنیسبەت باقى ئەو رۆژەي ماوه كەجيماعى تىادا كردووه ، پىيىستە بەرۋۇزۇو بىت ونابىت ئەو شتانە بکات كەرۋۇزۇو دەشكىنن وياخود خوردن و خواردنەوە بخوات و بخواتەوە ؛ چونكە بەبى عوزرىيکى شەرعى رۆژووی شكاندووه ، بۆيە هيچ رۆخسەيىك نايگەرىتەوە .

۳- پىيىستە جگە لە دوومانگە ئەو رۆژەش بگەرىتەوە كەجيماعى تىادا كردووه

۴- پىيىستە لەسەرى تەوبە بکات و داوايلىيخۇش بۇون بکات لەخودا

* * * * *

----- فهزل و حکم و ئادابه کانی مانگی رەمەزان بە پوختى -----

ھەڙدەيم : نويژى تهراویح

يەكەم: واتاي نويژى تهراویح :

نویژى تهراویح بۆيە ناو نراوه بهو ناوهوه ؛ چونكه لەدواي هەر چوار رکاتیک ئیسارەحەت دەكريت.

جا نويژى تهراویح لەيەكەم شەھوی رەمەزانەوه دەس پى دەكات ،

دووهم : نويژى تهراویح سوننەتىكى تەئكيد لېكراوه

سىيەم : فهزل و پىزى نويژى تهراویح :

کاتى موسولمان نويژى تهراویح بکات باوهرى وابى كەھقە و وچاوهرىي پاداشت بىت لەخودا ، وتهنها مەبەستى خودا بىت ، ئەوا پاداشتىكى گەورەى دەس دەكەۋىت

چوارەم : دروستىيەتى نويژى تهراویح بەجەماعەت :

پىنجەم : ژمارەي رکاتە کانى :

(عائشه) - رەزاي خواي لېبىت - فەرمۇويەتى :

پىغەمبەرى خوا صلى الله عليه وسلم لە يازده رکات زياترى نەدەكرد لە رەمەزاندا و جگە لە رەمەزانىش دا .

شەشم : کاتى نويژى تهراویح دواي نويژى عيشايه لەگەل دوو رەكاتە سوننەتە كەي دواي عيشا ، پاشان نويژە تهراویحە كەي دەكات

----- فه‌زَلْ و حُوكْم و ئادابه کانی مانگی ره‌مه‌زان به پوختى -----

نۆزدەيم : هەلهى هەندىك لەرۇزوهوانان

ھەندى لەرۇزوهوانان توشى ھەندى ھەلە دەبن ېنگە ببىتە ھۆى
کەمبۇونەوهى پاداشتە كەيان ، وكارىگەرى دەبىت لەسەر تەواوى رۇزوهوانان ،
ياخود كارىك دەكەن پىچەوانەى مەبەستى رۇزوه و رىز و فەزلى رۇزوهوانان كەم
دەبىتە وە ، جا ھەندى لەو سەرپىچيانە :

- ١- فير نېعونى ئەحکامە کانى رۇزوه
- ٢- شەرم نەكىدىن لەخودا و نەپاراستنى زمان و چاو و دەست لە تاوان و خراپە
- ٣- ئىسراپ و زىدەرەوى و بەفيروق دانى مال لەشتى بىن ھودەدا
- ٤- تەكلىف كەرس و كار بەوهى خواردن و خواردنەوهى كى زۆر ئاماذه بكەن
- ٥- خەوتىن لەكاتى پارشىيو كەرسدا ، بەشىۋەيەڭ خۆى بىيەش دەكات لە باشتىرين شت
لەو كاتە پىرۇزەدا كە داواى ليخۇش بۇون كەرس
- ٦- نەكىدىن نويىزى بەيانى ، ياخود بەجوانى نېيکات و ياخود پىاوان نويىز لەمالەوە
بكەن و نەچن بۇ مزگەوت
- ٧- زۆر خەوتىن لەرۇزدا ، حەتمەن ئەم كارە پىچەوانەى سوننەتى خودايە
- ٨- بەفيروق دانى كات لەنېوان خەوتىن ، وتنى و تىدا ،
- ٩- ئىھماں كەرسنى قورئانى پىرۇز ، وبىن بەش بۇون لەپاداشتە كەي
- ١٠- دوعا نەكىدىن لەكاتى رۇزوه شەكەندىدا و بەگشتى لەكاتى بەرۇزوه بۇوندا
- ١١- نەكىدىن نويىزى مەغىرېب لەمزگەوت و خۆ خەرىك كەرس بەشەكەندىنی رۇزوه وە

----- فهزل و حوكم و ئادابه کانی مانگی رەممەزان بە پوختى -----

۱۲- نە كىدنى نويىزى تەراوىح نە لە مزگەوت بە جەماعەت و نە لە مال بە تەنها

۱۳- شەو درەنگ خەوتى

۱۴- بەپەلە ئەنجام دانى نويىزى تەراوىح

بىستەم : شەۋى قەدر

۱- فەزلى شەۋى قەدر:

بەسە بۆ پايىھى شەۋى قەدر كە چاكتىرە لە هەزار مانگ، ۲.

۲- كاتى شەۋى قەدر

ئەوهمان پى گەيشتۇوە لە پىغەمبەرى خواوه صلى الله عليه وسلم كە ئەو شەۋە
شەۋى بىست و يەك، و شەۋى بىست سى، و شەۋى بىست و پىنج، و شەۋى بىست و
حەوت، و شەۋى بىست و نىق، و شەۋى كۆتايى مانگى رەممەزانە.

۳- نىشانە کانى ئەم شەۋە

شەۋى قەدر شەۋىيىكى بى دەنگ و رۇونە، نە گەرمە و نە سارد، خۆرى بە يانىھى كەى
لاواز و سور دەبى.

----- فهزل و حوكم و ئادابه کانى مانگى رەممەزان بە پۇختى -----

بىست و يەك : مانهوه لە مزگەوت بۆ خواپەرستن (الإعتكاف)

پىشەوا ابن عثيمين (بە رەحىمەت بىت) دەلىت: ئىعىيکاف واتە: پەيوەست بۇون
بە مزگەوتەوە خۆتەرخانىرىدىن بۆ خواپەرستى، كەئەۋەش سوننەتىيکى جىڭىرەو بەلگەى
قورئان و فەرمۇودەى لەسەرە .

مەبەست لە مانهوه لە مزگەوت بۆ خواپەرستى:

مەبەست لە ئىعىيکاف ئەۋەيە موسىمان لە مزگەوتىيک لە مالە کانى خوادا بىمېنىتە و بۆ
خواپەرستى و گویرايەلى كىرىنى خواي پەروردگار، ئەۋەش لەبەر دەستكەوتى پاداشت
وفەزل و گەيشتن بە شەوى قەدر،

----- فهڙل و حوم و ئادابه کانی مانگی رهڻه زان به پوختن -----

بیست و دوو : فهڙل و تایبەتمەندی و ئەرکەکانی ده شهوى كۆتايى

رهڻه زان

ئەم ده شهوى كۆتايى تایبەتمەندى زورى هەيە له وانه:

يە كەم: دابەزىنى قورئان تىيدا:

دووهم: شهوى قەدر:

له گەل ئەوهى كە قورئان مەزن و گەورەيە، له شهوى يكى گەورەو مەزن يشدا هاتۆتە خوارەوه، كە خواي بەرزو بلند گەورەو شکۆدارى كرد ووه ناوي لىناوه: (ليلة القدر) واتە: شهوى بەریز كە خاوهنى پلهو پايەيە كى بەرزو بلندە

سېيەم: چۈونە ناو مەكەو تىكىشكانى كوفر و بىباوهرى:

له تایبەتمەندىيە کانى ئەم ده شهوه بىريتىيە له دەركەوتىي حق و راستى و دارمان و پۇوچەلىبۈونەوهى باطل، لەم كاتەدا موسىلمانان چۈونە ناو مەكەوهە لە دەست بىباوهرىان رېگاريان كرد

چوارەم: زور تىكۆشان و هەولۇدان له عىيادەت و خواپەرسىيدا:

له تایبەتمەندىيە کانى ترى ئەم ده شهوه ئەوهىيە كە پىغەمبەرى خوا (صلى الله عليه وسلم) زياتر له كات ورۇزە کانى تر هەولى دەداو تىكۆشانى دە كرد له خواپەرسىيدا،

----- فهزل و حوكم و ئادابه کانی مانگى رەمەزان بە پوختى -----

بىست و سى : زەكاتى سەرفترە

١ - حوكمه كەي :

زەكاتى سەرفترە فەرز و واجبه

٢ - لەسەر كى واجب دەبى ؟

زەكاتى سەرفترە (واجب) دەبى لەسەر ھەموو بچووک و گەورە و نىرىنه و مى يىنە و
ئازاد و بەندەيدە ك لە موسىلمانان

٣- پياو لە جياتى كى دەيدا ؟

موسولمان سەرفترە دەدات بۇ خۆى و ھەموو ئەوانەي كە نەفەقەيان لە سەرىتى لە
بچووک و گەورە و نىر و مى و ئازاد و بەندە
٤ - بە كى دەدرىت ؟

سەرفترە تەنها دەدرىت بەو كەسانەي كە شايىستەن ، ئەوانىش تەنها برىتىن لە ھەزار
و كەم دەستەكان

٥ - كاتە كەي :

يەكەم : زەكاتى سەرفترە لە دواى خۆر ئاوابۇونى ئىوارەي شەۋى جەڙن واجب و
فەرز دەبىت .

دووهەم : وە باشتىر و سوننەت وايە پىش دەرچوونى خەلکى بۇ نويىزى جەڙن
بېھەخىرىت

----- فهزل و حکم و ئادابه کانی مانگی رەمەزان بە پوختى -----

سېيەم : بهلام روحسەت و رېگە دراوه بە رۆژىك يان دوو رۆژ يان سى رۆژ پېش
جەزىن بدرىت بەو کارمەندانەي كە هەلەسەن بە كۆكىردنەوهى .

٦ - حىكمەت لە سەرفترە :

خواى دانا و زانا سەرفترە فەرز كردووه بۇ پاك كردنەوهى رۆژۈوان لە ووتەي
پەروپۇچ و كىدارى خراپىه ، وە بۇ ئەوهى خواردىيىكىش بىت بۇ فەقىر و هەزاران

٧ - چى دەدرى بۇ زەكتى سەرفترە ؟

زەكتى سەرفترە دەبىت تەنها بە خواردن (طعام) بدرىت ، لەو جۆرە خواردىنەي كە
خەلکى ھەر سەردەمىيىك دەي�وات

٨ - بىرەكەي :

أ - يەك (صاع) واتە چوار گوئىل (مۇد) دەدرىت بۇ سەرفترە ھەر نەفەرىك ، بە
كىشانەش نزىكەي دووكىلىق و نيو دەكات بە پىوهەرى ئىستا.

٩ - پارەدان بۇ سەرفترە دروست نىيە و دەبىت تەنها خواردن بدرىت نەك پارە :
سەرفترەدان لە سەردەمىي پىغەمبەردا (صلى الله عليه وسلم) بە خواردن و قوتى ئەو
سەردەمە دراوه نەك بە پارە ، وە لە مەزھەبى ئىمامى (شافعى)دا پەيرەۋى سوننەتى
پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) كراوه تىيىدا و دەبىت تەنها خواردن بدرىت بە سەرفترە
پارە نابىت و دروست نىيە .

١٠ - ئەو خالانەي كە پىچەوانەي سوننەتى پىغەمبەرلى خوايە صلى الله عليه وسلم لە
سەرفترەداندا :

----- فهزل و حکم و ئادابه کانی مانگی رەمەزان بە پوختى -----

وەک بىرخستنەوە يەك مۇسلىمانان زىياتر لەم خالانەی خوارەوەدا پىچەوانەی سوننەتى
پىغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) دەكەن لە سەرفترەداندا :

يەكەم : پارەدان لە جىاتى خواردن !

دووەم : پىش خستنى سەرفترەدان زىياتر لە رۆزىك يان دوو رۆز يان سى رۆز پىش
جەژن ! يان دوا خستنى بۆ دواى جەژن !

سىيەم : تايىهت كىرىدى سەرفترەدان بە شىيخ و مەلا و فەقى ! چونكە سەرفترە تەنها
حەقى هەزارەكانە و بەس ، وە تايىهت نىيە بە شىشيخ و مەلاوە .

كۆكىدىنەوەي : ستافى وەلامە كان

* * * * *